

Vergaderjaar 1987–1988

20370

Regels met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap PTT Nederland NV (Machtigingswet PTT Nederland NV)

Nr. 10

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 10 mei 1988

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1. Algemeen	2
1.1. Inleidende opmerkingen	2
1.2. Overheidsinvloed	3
1.3. Staat als aandeelhouder van PTT Nederland NV	4
1.4. Financiële aspecten	6
1.5. Splitsing ondernemingsfunctie en openbare nutsfunctie op het terrein van de telecommunicatie	9
1.6. Spreidingstaakstelling PTT Nederland NV	10
1.7. De ontwerp-statuten	11
1.8. Overlegorgaan	11
2. Artikelsgewijze opmerkingen	14

1. ALGEMEEN

1.1. Inleidende opmerkingen

Beide ondergetekenden zijn de vaste Commissie voor Verkeer en Waterstaat erkentelijk voor het op zo korte termijn uitbrengen van een eindverslag over het onderhavige wetsvoorstel.

Met voldoening werd kennis genomen van de door de diverse fracties uitgesproken waardering voor de memorie van antwoord.

Graag beantwoorden wij nog de vragen van de leden van de verschillende fracties welke nog resteerden na de memorie van antwoord. Eveneens hopen wij met deze nota de twijfels van sommige leden weg te nemen omtrent enkele voorgestelde bepalingen. In deze nota wordt zoveel mogelijk de indeling van de memorie van antwoord en het eindverslag gevolgd.

De leden van de PvdA-fractie wezen er op dat hun eindoordeel over het wetsvoorstel zal afhangen van hun eindoordeel over het parlementaire toezicht over met name de concessietaak op het terrein van de telecommunicatie en de regeling van het aandelenbezit. Laatstbedoeld aspect komt hierna aan de orde in paragraaf 1.3.

De kwestie van het parlementaire toezicht op de concessietaak op het terrein van de telecommunicatie hangt nauw samen met de vraag of de algemene richtlijnen ook door het parlement worden getoetst. De leden van de PvdA-fractie stelden deze vraag in het eindverslag over het voorstel van Wet op de telecommunicatievoorzieningen. Hier wordt dan ook volstaan met een verwijzing naar paragraaf 1.7 van de nota naar aanleiding van het eindverslag over de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen.

De leden van de fractie van het CDA merkten op dat zij in het licht van de in de memorie van antwoord aangevoerde argumenten konden billijken dat over het voorontwerp van de Postwet geen overleg met belanghebbende organisaties was gevoerd. Voor een antwoord op de vraag van deze leden of er na de gehouden hoorzitting en de voorlopige bevindingen van de commissie alsnog aanleiding was gezien om met enkele belanghebbende organisaties te spreken over de ontwerp-Postwet, wordt verwezen naar de memorie van antwoord bij de ontwerp-Postwet (paragraaf 1.2.5). Aldaar is gesteld dat PTT Post reeds lange tijd geregeld overleg voert met allerlei organisaties over onderwerpen die over en weer van belang zijn. Dat is ook het geval met enige organisaties die hun commentaar op het wetsvoorstel in de publiciteit hebben gebracht, zoals NOB-Wegtransport en de Nederlandse Postorderbond. Met name met de sectie koeriers van NOB-Wegtransport is bijvoorbeeld in augustus en november 1987 nog overleg gevoerd. Voor deze organisatie alsmede voor de Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers en Expresbedrijven (NVIK) is op 22 maart jl. een toelichting gegeven op het wetsvoorstel en van gedachten gewisseld over de uitwerking daarvan. Voor het resultaat daarvoor zij verwezen naar het eindverslag over de ontwerp-Postwet.

Tenslotte hechten beide ondergetekenden er aan nogmaals te benadrukken dat gelet op de tot op heden gerealiseerde voortgang in het met de verzelfstandiging van de PTT verband houdende wetgevingsproces, de streefdatum van 1 januari 1989 nog steeds reëel is te noemen. De leden van de fractie van het CDA spraken naar het oordeel van beide ondergetekenden in dit verband dan ook terecht over een realistische mogelijkheid.

1.2. Overheidsinvloed

De leden van de PvdA-fractie stelden nog enkele vragen betreffende de invloed van de overheid op de benoeming van de leden van de raad van commissarissen. Tevens plaatsten deze leden nog enkele kanttekeningen bij het functioneren van de raad van commissarissen. Zij waren van mening dat het maatschappelijk belang dat bij de PTT in het geding is, ook voor de raad van commissarissen richtinggevend dient te zijn.

Het kabinet heeft destijds voor PTT Nederland NV het structuurmodel gekozen omdat een zo groot mogelijke marktconformiteit wordt nagestreefd. In dit vennootschapsmodel is voor de raad van commissarissen een zeer belangrijke plaats gereserveerd. De commissarissen van een structuurvennootschap hebben verregaande bevoegdheden teneinde hun taak in het belang van de vennootschap zo goed mogelijk te kunnen uitoefenen.

Ondergetekenden zijn met de leden van de PvdA-fractie van mening dat voor de PTT een belangrijke maatschappelijke taak op het terrein van post en telecommunicatie is weggelegd. Wij verwijzen naar hetgeen ter zake reeds is gezegd op pagina's 3 en 4 van de memorie van antwoord. Mede tegen deze achtergrond is er bij het formuleren van de ontwerpstatuten dan ook op toegezien dat in de raad van commissarissen een duidelijke overheidsinvloed is verzekerd. In casu is toepassing gegeven aan artikel 158, twaalfde lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, welke bepaling de mogelijkheid biedt om een of meer commissarissen van overheidswege te benoemen.

Wellicht ten overvloede wordt er nogmaals op gewezen dat voor de eerste maal alle commissarissen door de overheid zullen worden benoemd, hetgeen in de akte van oprichting van PTT Nederland NV tot uitdrukking zal worden gebracht.

Na de oprichting zal de raad van commissarissen zich vervolgens door middel van coöptatie aanvullen, evenwel met uitzondering van de in de ontwerpstatuten vastgelegde rechtstreekse benoeming van overheidswege van een drietal commissarissen. Hierdoor is de invloed van de Staat in de raad van commissarissen ook in de toekomst verzekerd.

In dit verband is voorts het volgende van belang. Uiteraard zal ook de raad van commissarissen zich in het kader van zijn toezichthoudende taak op het bestuur van PTT Nederland NV gebonden dienen te weten aan de concessieregelingen op het terrein van post en telecommunicatie. Een en ander vloeit voort uit het feit dat de commissarissen zich krachtens het bepaalde in artikel 140 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek bij de vervulling van hun taak dienen te richten naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming(en). Het spreekt vanzelf dat een goede taakvervulling uit hoofde van de concessieregelingen op terrein van post en telecommunicatie door PTT Nederland NV een vennootschappelijk belang is. Immers PTT Nederland NV heeft als houder van de concessie groot belang bij handhaving van de aan haar (bij wet) verleende concessies. In zoverre stemmen beide ondergetekenden dan ook in met de stelling van de leden van de fractie van de PvdA in het eindverslag dat in casu sprake is van een «vrijheid in gebondenheid».

In het eindverslag naar aanleiding van de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen stelden de leden van de fractie van de PvdA nog een vraag met betrekking tot eventuele statutenwijzigingen. Hoe kan, zo vroegen deze leden, worden gewaarborgd dat een voorgenomen statutenwijziging niet strijdig is met de intentie van de wet. Voorts vroegen zij of een statutenwijziging wordt voorgelegd aan het parlement.

Ondergetekenden menen dat deze vraag gezien aard en strekking het beste hier beantwoord kan worden.

Wijziging van de statuten van PTT Nederland NV is met tal van wettelijke en statutaire waarborgen omgeven. Indien de raad van bestuur van PTT Nederland NV een statutenwijziging noodzakelijk acht, dient een desbetreffend voorstel ingevolge artikel 9, eerste lid, letter A, onder g, van de ontwerp-statuten ter goedkeuring aan de raad van commissarissen te worden voorgelegd. Alvorens de vergadering van aandeelhouders tot statutenwijziging kan besluiten dient vooraf nog overleg hierover met de raad van commissarissen plaats te vinden. Bovendien kan statutenwijziging slechts bij notariële akte geschieden. De notaris zal er vanuit zijn bijzondere positie eveneens op toezien dat hij geen akte verlijdt die strijdig is met de wet of de statuten.

Vanwege het hierboven geschetste belang dat PTT Nederland NV zelf heeft bij handhaving van de haar verleende concessies, is het naar het oordeel van beide ondergetekenden ook niet goed denkbaar dat de statuten van PTT Nederland NV in de toekomst een wijziging zouden ondergaan welke strijdig zou zijn met de intenties van de wetgever. Op grond van het voorgaande menen beide ondergetekenden dan ook dat er geen goede redenen zijn een (voorgenomen) statutenwijziging voor te leggen aan het parlement. Een en ander zou ook niet in overeenstemming zijn met het uitgangspunt dat de overheidsinvloed op PTT Nederland NV een toezicht op hoofdlijnen dient te zijn, welk toezicht – het zij nogmaals benadrukt – dient plaats te vinden in het kader van de concessieregeling op het terrein van post en telecommunicatie. Ter zake zij verwezen naar paragraaf 1.2 van de memorie van antwoord op de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen en paragraaf 1.3 van de memorie van antwoord op de ontwerp-Postwet.

Uiteindelijk is de Minister van Verkeer en Waterstaat aan het parlement verantwoording verschuldigd over de controle die de overheid uit hoofde van zijn aandeelhouderschap, doch bovenal uit hoofde van het hierboven bedoelde concessietoezicht, op PTT Nederland NV uitoefent.

Overigens wordt in dit verband nog opgemerkt dat het betrekken van het parlement bij (voorgenomen) statutenwijzigingen bij staatsdeelnemingen ook niet gebruikelijk is.

Op de vraag van de leden van de fractie van de PvdA, wat men zich bij artikel 9, eerste lid, letter A, onder h, van de ontwerp-statuten van PTT Nederland NV moet voorstellen, merken ondergetekenden op dat uiteraard niet goed denkbaar is dat deze vennootschap zal worden ontbonden. Dit goedkeuringsrecht maakt echter deel uit van de wettelijke bevoegdheden van de raad van commissarissen. Ter zake zij verwezen naar artikel 164, eerste lid, onder h, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Tenslotte wordt nog opgemerkt dat het kabinet met voldoening heeft kennisgenomen van de opmerking van de leden van de fractie van het CDA dat de wijze van honorering van de leden van de raad van commissarissen thans de instemming van deze fractie geniet.

1.3. Staat als aandeelhouder van PTT Nederland NV

De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en het GPV plaatsten nog enkele kanttekeningen bij het achterwege blijven van een wettelijke regeling van het aandelenbezit van de Staat in PTT Nederland NV. De leden van de fractie van D66 vroegen nog een nadere toelichting op enkele consequenties van een aandelenemissie door PTT Nederland NV en verkoop van staatsaandelen in PTT Nederland NV.

Een van de belangrijkste overwegingen welke ten grondslag liggen aan de voorgenomen verzelfstandiging van de PTT, is het bedrijf de mogelijkheid te bieden op de kapitaalmarkt investeringsgeld aan te trekken, bijvoorbeeld door een aandelenemissie.

Een wettelijke regeling van het aandeelhouderschap van de Staat kan in beginsel deze doelstelling in gevaar brengen en past bovendien niet in het streven naar een goed renderend post- en telecommunicatiebedrijf van PTT Nederland NV, dat op middellange termijn goed moet kunnen inspelen op de eisen van de markt en de uitdagingen van de concurrentie.

Een andere vraag welke het aandeelhouderschap van de Staat raakt, is die naar de voornemens om tot vervreemding van (een deel van) de staatsaandelen in PTT Nederland NV over te gaan.

De leden van de fractie van het CDA maakten naar het oordeel van beide ondergetekenden in het eindverslag in dit verband ten onrechte een onderscheid tussen de voornemens op korte en die op lange termijn. Mede met het oog hierop wordt nog het volgende naar voren gebracht.

Het uitgangspunt bij de verzelfstandiging van de PTT is het 100% aandeelhouderschap van de Staat. Dit uitgangspunt past bij het doel van de onderhavige verzelfstandigingsoperatie: het creëren van een slagvaardig bedrijf dat – zoals hierboven reeds is opgemerkt – op middellange termijn alle te verwachten uitdagingen aan kan.

Het is evenwel denkbaar dat zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen ten gevolge waarvan voor het PTT-bedrijf andere dimensies zullen gaan gelden. Een wettelijke regeling van het aandeelhouderschap van de Staat – hoe ruim een dergelijke regeling voor de overzienbare termijn ook lijkt – zou reeds op korte termijn als een belemmering kunnen worden ervaren.

Het in de wet regelen van het aandeelhouderschap wordt dan ook niet wenselijk geacht. Een dergelijke vastlegging dient in elk geval voor de korte termijn geen enkel doel, aangezien – zoals reeds meerdere malen is aangegeven – het niet in de bedoeling ligt om op korte termijn over te gaan tot vervreemding van een deel van de staatsaandelen.

Deze laatste formulering houdt derhalve niet in, zulks in antwoord op de vraag van het lid van de GPV-fractie, dat voornemens tot vervreemding op lange termijn thans wel bestaan.

Tenslotte zij nogmaals herhaald de toezegging, eerder verwoord op pagina 8 van de memorie van antwoord, dat het parlement tijdig vooraf wordt geïnformeerd over eventuele voornemens tot vervreemding van (een deel van) de staatsaandelen in PTT Nederland NV.

Het lid van de GPV-fractie vroeg in dat verband nog wat ten aanzien van de aandelen van de Staat in de Postbank NV de voornemens waren en binnen welke termijn de eerste vervreemding daar wordt gerealiseerd.

Ten tijde van de oprichting van de Postbank NV waren er geen voornemens tot (gedeeltelijke) vervreemding van aandelen. In de door de tweede ondergetekende aan de Tweede Kamer toegezonden Evaluatienota Postbank wordt het voornemen te kennen gegeven – zulks geheel in lijn met de wens van de Tweede Kamer – om te komen tot een beursintroduktie, nadat de Tweede Kamer heeft ingestemd met de conclusies van de Evaluatienota en nadat de algemene vergadering van aandeelhouders een statutenwijziging heeft goedgekeurd. Hierbij wordt gestreefd naar een tijdstip niet later dan voorjaar 1990, ongeveer tegelijk met de publicatie van de jaarcijfers 1989. De gedachten gaan er naar uit in eerste instantie een minderheidspakket te vervreemden.

Ondergetekenden menen overigens dat de omstandigheden ten aanzien van beide verzelfstandigingsoperaties zulke grote verschillen vertonen, dat er geen aanleiding bestaat hieruit vergelijkingen te trekken.

Wat betreft de maatschappelijke taak van PTT Nederland NV op het terrein van post en telecommunicatie – de leden van de CDA-fractie spraken in dit verband over de buitengewone plaats van PTT Nederland NV – wordt verwezen naar pagina 5 van de memorie van antwoord. Aldaar is het kader van de overheidsinvloed op PTT Nederland NV wat betreft haar taken op het terrein van post en telecommunicatie uitgezet.

Tegen de achtergrond van het aldaar gestelde is het naar het oordeel van beide ondergetekenden dan ook minder juist de overheidsinvloed welke van belang wordt geacht in verband met de maatschappelijke taak van de PTT, in relatie te brengen met de positie van de Staat als aandeelhouder van PTT Nederland NV.

Naar aanleiding van de vragen van de leden van de fractie van D66 met betrekking tot een eventuele aanpassing van de statuten van PTT Nederland NV in geval van beursintroductie van aandelen of verkoop van aandelen in PTT Nederland NV door de Staat, merken wij het volgende op.

Emissie van aandelen waarbij een ander dan de Staat aandelen verkrijgt is in principe ook mogelijk zonder wijziging van de statuten zoals deze thans voorliggen. Hetzelfde geldt ingeval de Staat de door hem gehouden aandelen wenst te verkopen. Ondergetekenden wijzen er echter op dat in het huidige ontwerp van de statuten geen beschermingsconstructie is opgenomen; zulks wordt thans niet nodig geacht aangezien de aandelen op naam luiden en een voornemen tot vervreemding of emissie thans niet bestaat. Niettemin is het heel gebruikelijk dat vennootschappen waarvan belangrijke pakketten aandelen uitstaan onder derden, in hun statuten een adequate beschermingsconstructie opnemen.

In een voorkomend geval zal dan ook de vraag moeten worden beantwoord in hoeverre in de statuten van PTT Nederland NV alsnog beschermingsconstructies moeten worden aangebracht.

Ook overigens zullen de statuten, die geheel zijn geschreven vanuit een 100% aandeelhouderschap van de Staat, alsdan moeten worden doorgelicht op de aanwezigheid van bepalingen welke niet in overeenstemming zijn met dan wel afgestemd zijn op een (mede-)aandeelhouderschap van derden.

Hoewel de huidige ontwerp-statuten een emissie of vervreemding derhalve niet in de weg staan, zijn ondergetekenden van mening dat voorafgaand ter dege moet worden overwogen in hoeverre de statuten alsdan moeten worden aangepast.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen nog of het eigen vermogen nog op een andere wijze versterkt kan worden dan door een aandelenemissie. Voor een beantwoording van deze vraag zij verwezen naar de volgende paragraaf.

1.4. Financiële aspecten

De leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, D66 en het GPV stelden nog enkele vragen over de financiële aspecten verbonden aan de verzelfstandiging van de PTT. Deze vragen hadden voornamelijk betrekking op de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen, de verwachte inkomsten van het Rijk uit PTT Nederland NV en de investeringsmogelijkheden van de verzelfstandigde PTT. Op deze en nog enkele andere vragen wordt hieronder ingegaan.

De categorische uitzondering welke bij de vermogensoverdracht gemaakt wordt voor de bij het Rijk belegde fondsen en reserves vloeit voort uit de overgang van Staatsbedrijf naar NV. De overgang van Staatsbedrijf naar structuur-NV brengt onder meer met zich mee dat er wijzigingen in de financieringsstructuur moeten worden aangebracht, zoals de plaatsing van aandelenkapitaal en het opnemen van voorzieningen voor bedrijfseconomische risico's. Daarnaast heeft een afwegingsproces plaatsgevonden met betrekking tot de vraag welke verhouding tussen eigen en vreemd vermogen bij de start van PTT Nederland NV verantwoord is. Onderstaand wordt hier nog nader op ingegaan.

De keuze van de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen is gebaseerd op de in de memorie van antwoord genoemde drie criteria, te weten het scheppen van een gezonde startpositie, recht doen aan juiste concurrentieverhoudingen en een evenwichtige en verantwoorde regeling van de inkomsten van het Rijk.

Een hoger bedrag aan eigen vermogen dan 33 $\frac{1}{3}$ % van het balanstotaal zou een identieke verlaging van het bedrag aan leningen van het Rijk aan PTT Nederland NV inhouden. Voor het Rijk heeft een hoger eigen vermogen en lagere leningen als nadeel dat dividendinkomsten in het algemeen minder zeker zijn dan rente-inkomsten, terwijl voorts de aflossingscomponent lager wordt. De hoogte van de winst-uitkering is onder meer afhankelijk van de hoogte van de winst van PTT Nederland NV.

Voor beurs-NV's lag volgens de CBS-Statistiek «Financiën van ondernemingen» het percentage eigen vermogen in 1986 gemiddeld op 37,6%. In het algemeen is van een verhouding 40/60, waarvan de leden van de fractie van de PvdA gewag maakten, derhalve geen sprake. Bij de beoordeling van de vermogenspositie van PTT Nederland NV is onder meer van belang dat op de openingsbalans van PTT Nederland NV voldoende voorzieningen voor bedrijfseconomische risico's zullen worden opgenomen.

Bij het percentage van 33 $\frac{1}{3}$ % waarmee PTT Nederland NV van start gaat, dient te worden aangetekend dat PTT Nederland NV daarenboven een achtergestelde lening van 6 $\frac{2}{3}$ % van het balanstotaal (derhalve circa 1,5 miljard) verkrijgt met een aflossingsvrije periode. Ter zake wordt verder verwezen naar pagina 10 van de memorie van antwoord.

Bij de huidige prognoses wordt het – uitgaande van een dividenduitkering aan de aandeelhouder van 50% – in beginsel mogelijk geacht door winstinhouding in de toekomst het eigen vermogen geleidelijk te verhogen en daardoor in de buurt van bovengenoemd CBS-percentage te komen. Omdat genoemde achtergestelde lening moet worden afgelost is deze verhoging ook noodzakelijk.

Verdere verhoging van de achtergestelde leningen heeft geen zin. Daarbij dient er op gewezen te worden dat achtergestelde leningen evenals andere leningen rente- en aflossingsverplichtingen met zich meebrengen, zodat deze toch beslag leggen op een deel van de winst en de cashflow. De rente op achtergestelde leningen is ook, gezien het grotere risico, iets hoger dan die op gewone langlopende leningen.

Het eigen vermogen op de openingsbalans zal in beginsel voor 50% uit agioreserve bestaan, waarbij in aanmerking dient te worden genomen dat PTT Nederland NV bij haar start niet over andere vrije reserves kan beschikken. De agioreserve is van belang ingeval PTT Nederland NV in de toekomst voor het verkrijgen van risico-dragend vermogen een beroep op de kapitaalmarkt wil doen. In het algemeen zullen vennootschappen bij emissie ter beurse streven naar het verkrijgen van een aantrekkelijk agio. In de toekomst zou voor een vennootschap als PTT Nederland NV, welke alsdan relatief nog maar kort bestaat en daardoor geen flinke vrije reserve heeft kunnen opbouwen, die mogelijkheid zijn afgesneden. Om die mogelijkheid open te houden is een start met een adequate agioreserve nodig.

In de memorie van antwoord is aangegeven dat naar de huidige inzichten de resultaatprognose in de concept-openingsbalans een voldoende basis biedt voor een structurele uitbreiding van het investeringsniveau met ongeveer 500 mln. per jaar via interne financiering en het aantrekken van vreemd vermogen op de kapitaalmarkt.

In de komende jaren zal moeten blijken of een verdere verhoging van het investeringsniveau van de PTT noodzakelijk en mogelijk is.

Het gemiddelde investeringsniveau over de afgelopen zes jaar (periode 1982-1987) voor de totale PTT bedroeg f 1770 mln. In de begroting van het Staatsbedrijf is voor 1988 een bedrag aan kapitaalsuitgaven van f 2231 mln. opgenomen. Volgens de eerder aan de Kamer voorgestelde verwachtingen (Kamerstukken II, 1987/1988, 20 200 G, nr. 5, blz. 18) wordt het investeringsniveau voor de gehele PTT Nederland NV voor de komende jaren geraamd op f 2513 mln. (1989), f 2661 mln. (1990), f 2714 mln. (1991) en f 2782 mln. (1992).

Wat betreft de in het OSA-rapport genoemde bedragen met betrekking tot de telecommunicatiesector moet worden opgemerkt dat het daarbij om scenario's gaat.

Bovendien hebben de in het OSA-rapport genoemde investeringsbedragen niet alleen betrekking op de PTT. De in het OSA-rapport aanbevolen extra investeringsimpuls brengt het gemiddeld investeringsniveau van de telecommunicatiesector op f 2350 mln. per jaar in de periode tot en met 1992. Uit de aan de Kamer voorgelegde verwachtingen (zie voornoemd kamerstuk) kan worden afgeleid dat het gemiddelde jaarlijkse investeringsniveau van PTT-Telecommunicatie in die periode in dezelfde orde van grootte ligt.

De verlaging van de WIR-basispremie naar 0% en de daaraan gekoppelde compenserende maatregelen, zoals het verlagen van het vennootschapsbelastingpercentage, het vervallen van de vermogensafrek en het niet meer voor rekening van de werkgever komen van de AKW-premie, hebben op zich bezien per saldo een relatief beperkte positieve invloed op de inkomsten van het Rijk uit PTT Nederland NV. Door nieuwe feiten en ontwikkelingen, zoals de verlaging van de WIR-basispremie, zullen zich voortdurend lichte verschuivingen kunnen voordoen in de hoogte van de geraamde inkomsten van het Rijk uit PTT Nederland NV. Er is geen aanleiding te verwachten dat zich daarbij zodanige schokeffecten zullen voordoen dat de conclusie wordt aangetast dat de statuswijziging op zich op financieel neutrale wijze kan geschieden. In dit verband is voorts het volgende van belang.

Bij de analyses zijn niet de Staatsbedrijf-cijfers over 1984 als ijkpunt gebruikt, maar de recentere (hogere) cijfers met betrekking tot de Herziene Raming 1987.

Deze Herziene Raming 1987 is gebruikt als ijkpunt voor de vraag of de gevolgen van de statuswijziging op zich voor het Rijk (zoveel mogelijk) financieel neutraal zijn. In het wetsvoorstel wordt dan ook niet gesproken over het vaststellen van een taakstelling waaraan PTT Nederland NV in de toekomst gebonden is, onder meer omdat het kunnen realiseren van een taakstelling te zeer afhankelijk is van moeilijk te voorspellen toekomstige ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld internationale ontwikkelingen, marktontwikkelingen, de benodigde stijging van het investeringsniveau en de rente-ontwikkeling. Ook indien het Staatsbedrijf der PTT zou blijven bestaan zouden de inkomsten van het Rijk uit de PTT door dergelijke ontwikkelingen beïnvloed worden. Daarom wordt in het wetsvoorstel niet gesproken over een toekomstige taakstelling, maar is als toets aangegeven dat een financieel neutrale oprichting gerealiseerd kan worden. Het gaat daarbij om de gevolgen, voorzover deze thans kunnen worden voorzien, van de statuswijziging op zich. Na de oprichting van PTT Nederland NV optredende positieve en negatieve mutaties in de inkomsten van het Rijk uit PTT Nederland NV worden geacht ten gunste dan wel ten laste van de generale budgettaire problematiek te komen.

Uitgaande van de btw-vrijstelling voor de concessiediensten van telecommunicatie zijn de inkomsten uit de btw niet betrokken bij de beoordeling van de financiële neutraliteit. De reden hiervan is drievoudig. Wat betreft de onderdelen van de PTT die thans reeds btw-plichtig zijn, is de netto btw-afdracht ook niet begrepen in de netto-uitkering van het

Staatsbedrijf aan het Rijk, welke netto-uitkering als ijkpunt dient voor het niveau van de inkomsten van het Rijk uit PTT Nederland NV. Wat betreft de onderdelen van de PTT welke per 1-1-1989 btw-plichtig worden, geldt dat de netto btw-afdracht (voordeel Rijk) verwaarloosbaar is onder meer als gevolg van het feit dat een belangrijk deel van die diensten verleend wordt aan btw-terugvorderingsgerechtigde afnemers. Dit laatste geldt in mindere mate voor de concessiediensten van telecommunicatie. Voor de concessiediensten van telecommunicatie wordt echter de btw-plicht niet per 1-1-1989 ingevoerd, maar op een later (nog onbekend) tijdstip.

Na verzelfstandiging van de PTT zal het Rijk geen rechtstreekse invloed hebben op beslissingen ter zake van afschrijvingen. Het Rijk heeft als aandeelhouder van PTT Nederland NV wel een rechtstreekse invloed op de beslissingen ter zake van de winstinhouding, voorzover het winstinhoudingen betreft welke hoger zijn dan 50% van de over het betreffende boekjaar gemaakte winst. Artikel 25 van de ontwerp-statuten van PTT Nederland NV zal in beginsel betekenen, dat 50% van de winst ter vrije beschikking staat van de algemene vergadering van aandeelhouders. Daarmee ligt de beslissingsbevoegdheid om eventueel meer dan 50% van de winst te reserveren geheel bij het Rijk. Gezien ook voornoemde bevoegdheden van het Rijk als aandeelhouder zal voor het primaire dividend een marktconform minimumpercentage worden opgenomen in de statuten, welk percentage nog zal moeten worden vastgesteld.

1.5. Splitsing ondernemingsfunctie en openbare nutsfunctie op het terrein van de telecommunicatie

Van de zijde van de fracties van het CDA, de PvdA en het GPV werden aanvullende opmerkingen gemaakt en nadere vragen gesteld over de in het wetsvoorstel opgenomen opdracht tot juridische splitsing van de ondernemingsfunctie en de openbare nutsfunctie op het terrein van de telecommunicatie.

Naar aanleiding van bovenbedoelde kanttekeningen kan worden vastgesteld dat ook de leden van bovengenoemde fracties instemmen met de doelstelling welke ten grondslag ligt aan de ontvlechting van de ondernemingsfunctie en de openbare nutsfunctie. Het lid van de fractie van het GPV stelde in dit verband het opnemen van een realistische termijn een goede zaak te vinden.

De leden van de CDA-fractie uitten dienaangaande echter nog enkele bedenkingen. Kritiek was er ook van de zijde van de PvdA-fractie.

De eerste ondergetekende acht het derhalve van belang nogmaals te benadrukken dat de onderhavige termijnkeuze uiteindelijk zijn reden vindt in het scheppen van duidelijkheid. In de memorie van antwoord (pagina 15) is duidelijk aangegeven welke afwegingen in dit verband zijn gemaakt. Het feit dat de consequenties welke uit dit reorganisatieproces voortvloeien thans nog niet kunnen worden aangegeven, acht de eerste ondergetekende niet van doorslaggevend belang. Juist vanwege deze onduidelijkheid is besloten tot een jaarlijkse voortgangsrapportage aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Uiteraard mag niet uitgesloten worden dat men bij de uitvoering van de splitsing op moeilijkheden en problemen stuit. Tegen deze achtergrond is dan ook in de memorie van antwoord gesteld dat zo nodig door middel van wetswijziging hiervoor een oplossing kan worden gezocht.

Indien uit de voortgangsrapportage zou blijken dat er (substantiële) nadelige effecten zouden optreden voor particulieren en zakelijke kleingebruikers, bijvoorbeeld op het gebied van de dienstverlening of de tarieven (indien deze als gevolg van extra kosten verbonden aan de splitsing zouden stijgen), zal hiermede uiteraard bij de verdere besluitvorming rekening worden gehouden. Ook de eerste ondergetekende hecht namelijk aan een evenwichtige uitvoering van de splitsingsopdracht.

Vanwege het belang dat ook de Kamer hecht aan een goede en evenwichtige besluitvorming en uitvoering van de splitsingsopdracht, acht de eerste ondergetekende het minder voor de hand liggend in het wetsvoorstel de mogelijkheid te openen om bij algemene maatregel van bestuur van de gestelde termijn af te wijken.

Met betrekking tot de opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA over het op andere wijze nastreven van de achterliggende doelstelling wordt verwezen naar het gestelde op pagina 15 van de memorie van antwoord.

De leden van de CDA-fractie benadrukten nogmaals het belang dat zij hechten aan rust in de telecommunicatiesector van het PTT-bedrijf. Zij misten een reactie dienaangaande in de memorie van antwoord. De eerste ondergetekende onderschrijft uiteraard dat belang. Er zijn echter, zoals reeds uiteengezet, meer belangen welke in de afweging dienen te worden betrokken. Het resultaat van deze afwegingen is in het wetsvoorstel neergelegd. Uit meergenoemde jaarlijkse rapportage zal te zijner tijd moeten blijken of en in welke mate de doorvoering van de hier in het geding zijnde reorganisatie van (ongunstige) invloed is op de bedrijfsprocessen in de telecommunicatiesector.

De eerste ondergetekende hecht er echter aan tot uitdrukking te brengen zoveel vertrouwen te hebben in de daad- en spankracht van het bedrijf dat het bij voorbaat hebben van een pessimistische visie ter zake naar haar oordeel weinig reëel is.

1.6. Spreidingstaakstelling PTT Nederland NV

De leden van de fracties van het CDA, de VVD en D66 maakten nog enkele opmerkingen over de spreidingstaakstelling van PTT Nederland NV. Centraal stond daarbij de zorg van deze fracties omtrent de uitvoering van de spreidingstaakstelling na de verzelfstandiging van de PTT.

In de brief van 12 maart 1985 (nr. BSG/A 2 1636) aan de Voorzitter van de Tweede Kamer is vastgelegd dat de PTT uitvoering zal geven aan het door haar opgestelde spreidingsplan van 27 februari 1985. Sedertdien is door de PTT op een realistische wijze inhoud gegeven aan de spreidings-taakstelling.

In het kader van de voorgenomen verzelfstandiging van de PTT zullen, zoals bekend, enkele aanpassingen op dat Spreidingsplan '85 worden aangebracht; in de memorie van toelichting (pagina 3) is een en ander nader omschreven. Het betreft hier met name de (hoogwaardige) staf-functionarissen welke de raad van bestuur van PTT Nederland NV terzijde zullen staan. In de memorie van antwoord is een en ander nader gekwantificeerd (150 medewerkers).

Aldus is er naar het oordeel van de eerste ondergetekende sprake van een qua omvang en kwaliteit realistische invulling van de spreidingstaakstelling, ook in een verzelfstandigde situatie.

Aan de door enkele fracties bepleite nadere vastlegging van laatstbedoelde spreidingstaakstelling, bijvoorbeeld in de vorm van een statutaire regeling, een richtlijn of een convenant, bestaat naar het oordeel van de eerste ondergetekende geen behoefte.

Immers de spreidingstaakstelling ligt vast, het normstellende karakter hiervan krijgt geen toegevoegde waarde indien deze taakstelling ook (of nader) in bijvoorbeeld de statuten wordt vastgelegd.

Waar het op aankomt, is het zich persoonlijk als lid van de raad van bestuur van PTT Nederland NV gebonden weten aan de tussen het kabinet en parlement overeengekomen spreidingstaakstelling. Deze gebondenheid krijgt, zoals uiteengezet in de memorie van antwoord, haar beslag door het hanteren van een desbetreffende benoemingsvoorwaarde.

De eerste ondergetekende hecht hieraan meer waarde dan aan een nadere vastlegging van eerder genoemde spreidingstaakstelling in bijvoorbeeld de statuten.

Aldus is sprake van een toegevoegde waarde, welke – het is reeds opgemerkt – ontbreekt bij een nadere statutaire regeling.

1.7. De ontwerp-statuten

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag van de leden van de fractie van de VVD merken ondergetekenden op dat thans nog niet is aan te geven welke andere BV's zullen worden opgericht naast de reeds in het wetsvoorstel genoemde.

De leden van de fractie van het CDA stelden nog een andere vraag in het kader van de ontwerp-statuten. Zij merkten op er van uit te gaan dat indien PTT Nederland NV als vervoerder zou gaan optreden buiten het kader van haar concessie-activiteiten, deze activiteiten onderworpen zijn aan dezelfde voorwaarden als voor overige vervoerders gelden. Deze leden merkten in dit verband nog op tot deze vraag gekomen te zijn naar aanleiding van de nadere toelichting in de memorie van antwoord op de positie van PTT RAC Bedrijfswagenparkbeheer BV.

In de nota naar aanleiding van het eindverslag over de ontwerp-Postwet, (paragraaf 1.10) is naar aanleiding van desbetreffende vragen nader ingegaan op de relatie tussen de postale en de overige vervoerswetgeving. Onder verwijzing naar het aldaar gestelde wordt in het kader van bovenvermelde vraagstelling nog het volgende opgemerkt.

In geval van vervoer door de PTT buiten het kader van het vervoer (als houder van de concessie) van postzendingen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de ontwerp-Postwet moet aan de hand van de overige vervoerswetgeving worden gezien of en in hoeverre de PTT aan bijzondere vereisten of voorwaarden moet voldoen. Een en ander zal met name afhangen van de samenhang tussen een dergelijk vervoer en het vervoer als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de ontwerp-Postwet.

1.8. Overlegorgaan

De leden van de fracties van de PvdA, het CDA en D66 plaatsten in het eindverslag over het onderhavige wetsvoorstel nog enkele kanttekeningen bij het overlegorgaan. De leden van de fracties van de VVD, de PvdA en D66 maakten daarnaast opmerkingen in het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen; de leden van de fracties van het CDA en D66 verwezen in het eindverslag over de ontwerp-Postwet naar hun opmerkingen in het eindverslag over de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen. Een reactie op deze laatste opmerkingen is ook in deze nota opgenomen.

De leden van de CDA-fractie waren nog niet geheel overtuigd van het feit dat de voorzitter van de raad van bestuur van PTT Nederland NV de meest aangewezen voorzitter van het overlegorgaan is. Zij gaven de voorkeur aan een onafhankelijke voorzitter. In het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen plaatsten ook de leden van de fractie van D66 en de VVD een soortgelijke kanttekening.

Meer algemeen waren de leden van de fracties van het CDA en de VVD van mening dat de relatie tussen de PTT en het overlegorgaan een andere zou moeten zijn. Zij bepleitten een overleg tussen belanghebbenden (i.c. de PTT en de betrokken sectoren) onder een onafhankelijke leiding. De leden van de D66-fractie hadden daarbij een overlegorgaan voor ogen dat zich niet zou beperken tot concessie-activiteiten van de PTT, maar waar over telecommunicatie in de brede zin des woords zou worden

gesproken en waarin ook het niet-concessiedeel van de PTT zou moeten zijn vertegenwoordigd. Het door deze leden omschreven overlegorgaan zou dan ook een andere, meer centrale plaats in de Telecommunicatiewet moeten krijgen. Een regeling van de samenstelling en bevoegdheden van het overlegorgaan krachtens de wet, werd ook bepleit door de leden van de VVD-fractie in het eindverslag over de ontwerp Wet op de telecommunicatievoorzieningen. De door de regering in de memorie van antwoord aangevoerde bezwaren daartegen vonden deze leden niet opwegen tegen het belang van een goed functionerend orgaan.

Zowel de leden van de fractie van het CDA als van D66 bepleitten de instelling van twee overlegorganen, respectievelijk twee kamers van hetzelfde overlegorgaan, één voor post- en één voor telecommunicatie-aangelegenheden. Aangezien de onderscheiden beleidsterreinen te verschillend van aard zijn, zouden er anders wellicht onderdelen in het gedrang kunnen komen, zo meenden deze leden. Ook de leden van de PvdA-fractie achtten het verstandig twee overlegorganen in het leven te roepen. Zij vroegen zich af of het reglement uitkomst kan bieden, zodat binnen één orgaan twee afdelingen tot stand kunnen komen.

De leden van de VVD-fractie suggereerden in het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen de splitsing van het overlegorgaan in twee secties, waarbij door een sectie zonnig werkgroepjes voor de voorbereiding van de meningsvorming zouden kunnen worden gevormd.

De leden van de fracties van D66 en de VVD gaven in het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen aan dat overleg over in voorbereiding zijnde (wijziging van) wetgeving naar hun mening wel in het overlegorgaan kan plaatsvinden; zulks in weerwil van de daartegen door de minister in de memorie van antwoord aangevoerde bezwaren. Zij misten voorts in de memorie van antwoord een duidelijke verwijzing naar daarvoor beter geschikte overlegprocedures respectievelijk gremia. De leden van de PvdA-fractie waren in het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen van mening dat nog niet duidelijk was wie de gespreksonderwerpen in het overlegorgaan bepaalt. Zij vonden het verstandig duidelijker aan te geven wat voor soort onderwerpen aan de orde kunnen worden gesteld.

Tot slot spraken de leden van de CDA-fractie hun teleurstelling uit over het feit dat de regering niet een voorlopig overlegorgaan wenst in te voeren.

De eerste ondergetekende blijft van mening, zulks in antwoord op de opmerkingen van de leden van de fracties van het CDA, de VVD en D66, dat de voorzitter van de raad van bestuur van PTT Nederland NV als voorzitter van het overlegorgaan de meest aangewezen persoon is. Zij handhaaft de argumenten zoals eerder aangegeven in de memorie van antwoord op het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen. Hierbij zij nog aangetekend dat door het optreden van de voorzitter van de raad van bestuur van PTT Nederland NV als voorzitter van het overlegorgaan de betrokkenheid van de PTT bij de resultaten van het overleg en de effectuering daarvan – en dus de effectiviteit van het overlegorgaan – maximaal zal zijn. Het spreekt daarbij vanzelf dat de agendering van gespreksonderwerpen in het overlegorgaan uiteindelijk door de leden zelf zal geschieden, zodat ook voor wat betreft dit aspect de onafhankelijkheid zal zijn verzekerd.

Het opleggen van de verplichting aan PTT Nederland NV om overleg te voeren met de betrokken sectoren zal naar de overtuiging van de eerste ondergetekende in de door haar voorgestelde opzet effectiever blijken dan de door de leden van de fracties van het CDA en de VVD aangeduide opzet waarin de PTT alleen verantwoordelijkheid draagt als één van de gesprekspartners in het overlegorgaan.

Op deze wijze is PTT Nederland NV namelijk rechtstreeks aanspreekbaar door de concessie-verlener wanneer zij niet op adequate wijze overleg voert en wanneer de betrokken sectoren van mening zijn dat de PTT niet een zodanige invulling geeft aan haar verplichting dat overleg op zinvolle en effectieve wijze geschiedt.

De invulling welke de leden van de fractie van D66 aan het overlegorgaan gaven, strookt niet met hetgeen het kabinet reeds met zijn standpunt ten aanzien van het rapport van de Commissie Steenberghe heeft beoogd. In dit kabinetsstandpunt is duidelijk aangegeven dat alleen die postale en telecommunicatie-aangelegenheden worden besproken welke betrekking hebben op de aan PTT Nederland NV in het kader van de concessie opgedragen/voorbehouden activiteiten. Een opzet van het overlegorgaan zoals genoemde leden bepleitten, betekent ook een overlapping met de activiteiten van de Voorlopige raad van advies inzake post en telecommunicatie (voor een beschrijving van de opzet en taak van deze Voorlopige raad wordt verwezen naar Bijlage V bij de memorie van toelichting op het onderhavige wetsvoorstel).

De voorlopige raad bestrijkt het hele terrein van post en telecommunicatie en fungeert als adviescollege van de regering op dit terrein.

Bij de opmerkingen van de leden van de D66-fractie over een centrale plaats van het overlegorgaan in de Telecommunicatiewet en regeling van de taak, bevoegdheden en samenstelling van het overlegorgaan krachtens de wet, zoals de leden van de VVD-fractie wensten, tekent de eerste ondergetekende het volgende aan.

De thans gekozen constructie, waarin de verplichting tot het voeren van overleg opgenomen is in algemene richtlijnen welke hun basis vinden in de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen en de ontwerp-Postwet, past in de gehanteerde systematiek van wetgeving en in het streven naar deregulering, maar betekent niet dat aan de verplichting tot overleg minder belang wordt gehecht danwel dat deze verplichting een «vrijblijvend» karakter heeft.

Alle verplichtingen aan de houder van de concessie zijn immers in deze algemene richtlijnen opgenomen, waarbij zij aangetekend dat ontwerpen van wijzigingen van deze richtlijnen tijdig aan de leden van de Tweede Kamer zullen worden toegezonden voor parlementaire toetsing. In de nota naar aanleiding van het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen is dit toegezegd naar aanleiding van vragen van de leden van het CDA en de PvdA (paragraaf 1.7).

De eerste ondergetekende ziet niet in hoe door instelling van één overlegorgaan voor overleg over de bij concessie opgedragen/voorbehouden activiteiten, zowel voor wat betreft postale als telecommunicatie-aangelegenheden, één van de beide beleidsterreinen in het gedrang zou kunnen komen.

Enerzijds is de geplande omvang van ca. 20 leden zodanig dat alle op beide terreinen betrokken sectoren kunnen worden vertegenwoordigd; anderzijds kan door adequate agendering worden geregeld dat gespreks-onderwerpen welke strikt betrekking hebben op één terrein, en waarbij niet de aanwezigheid van het voltallig overlegorgaan vereist is, in beperktere kring kunnen worden besproken.

Instelling van twee overlegorganen, twee secties of twee afdelingen is dus niet alleen niet nodig, maar zou als ongewenst neveneffect kunnen hebben dat daar waar beide terreinen elkaar beïnvloeden of overlappen juist geen uitwisseling van visies, kennis en ervaring tussen de betrokken sectoren plaatsvindt.

In de memorie van antwoord over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen is al aangegeven aan welke criteria onderwerpen moeten voldoen om als gespreksonderwerp in het overlegorgaan aan de

orde te kunnen komen, te weten onderwerpen van algemene aard en strekking welke betrekking hebben op het vervoer van postzendingen en op de uitvoering van de telecommunicatie-infrastructuur en het instandhouden van een goede dienstverlening. Verder is hierboven reeds opgemerkt dat de leden uiteindelijk zelf kunnen bepalen welke gespreks-onderwerpen worden besproken (uiteraard binnen de grenzen van de geschetste kaders). Er kan dan ook naar de mening van de eerste ondergetekende geen onduidelijkheid bestaan over de vraag welke onderwerpen in het overlegorgaan kunnen worden besproken en door wie wordt bepaald welke Aonderwerpen worden geagendeerd.

Aan de hand van het bovenstaande kan samenvattend worden gesteld dat in het overlegorgaan wordt gesproken over «de wijze waarop PTT Nederland NV de haar bij wet opgedragen nutstaken uitvoert». Regelgeving past daar niet in. Immers wet en regelgeving op dit terrein zijn een eerste verantwoordelijkheid van kabinet en parlement, niet van PTT Nederland NV. Derhalve is dit laatstbedoelde onderwerp als zodanig in het overlegorgaan niet aan de orde. Dat betekent niet dat niet met betrokken sectoren over dit onderwerp zal worden gesproken. Zo zal door het ministerie van Verkeer en Waterstaat met belanghebbende organisaties overleg plaatsvinden over ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur ter uitvoering van de Wet op de telecommunicatievoorzieningen.

Verwezen wordt verder naar hetgeen over de procedure van de totstandkoming en wijziging van algemene maatregelen van bestuur is opgemerkt in paragraaf 1.7 van de nota naar aanleiding van het eindverslag over het ontwerp van Wet op de telecommunicatievoorzieningen.

Tot slot nog een opmerking over het feit dat de leden van de CDA-fractie teleurgesteld waren dat niet een voorlopig overlegorgaan wordt ingevoerd. In de memorie van antwoord over de ontwerp-Wet op de telecommunicatievoorzieningen is reeds aangegeven dat voor medio 1988 op informele wijze met het overlegorgaan zal worden gestart, hetgeen in de praktijk neerkomt op een «voorlopig overlegorgaan». De voorbereidingen ter zake zijn in volle gang, zodat naar het oordeel van de ondergetekende de wensen van deze leden worden gehonoreerd.

2. ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

Artikel 2, derde lid

Voor een antwoord op de vraag van de leden van de VVD-fractie over de door de verzelfstandigde RAC te verlenen diensten wordt verwezen naar pagina 22 van de memorie van antwoord. Aldaar staat aangegeven dat PTT RAC Bedrijfswagenparkbeheer BV op marktconforme wijze (ook aan derden) diensten zal aanbieden en verrichten.

Artikel 2, vijfde lid

De leden van de fracties van het CDA, de VVD en de PvdA uitten nog enkele bedenkingen tegen de in het wetsvoorstel opgenomen bepaling dat verkiezingen voor de ondernemingsraden uiterlijk twee maanden na de oprichtingsdatum dienen te worden gehouden. Deze leden bepleitten allen een verlenging van deze termijn.

Beide ondergetekenden stellen allereerst vast dat men kennelijk instemt met de ratio van de voorgestelde regeling. De leden van de fracties van de VVD zeiden dat met zo veel woorden.

Wat de aangevoerde bezwaren betreft, dient er in de eerste plaats op te worden gewezen dat de verplichting tot instelling van ondernemingsraden rust op de ondernemer. Zulks vloeit voort uit artikel 2 van de Wet op

de ondernemingsraden (Stb. 1979, 449). De leiding van de verkiezing van de leden van de eerste ondernemingsraad berust bij de ondernemer. Tevens dient de ondernemer alsdan een voorlopig reglement op te stellen, op basis waarvan de verkiezing wordt gehouden. Ter zake zij verwezen naar artikel 48 van de Wet op de ondernemingsraden.

Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat de ondernemer – in casu de in PTT-concernverband operende rechtspersonen – verantwoordelijk is voor de te houden verkiezing. Uit ter zake met de PTT gevoerd overleg is gebleken dat de in het wetsvoorstel gestelde termijn realistisch is, temeer nu – zoals ook gesteld op pagina 23 van de memorie van antwoord – deze verkiezing eerder kan worden voorbereid.

Ten aanzien van de medezeggenschapsuitoefening op decentraal niveau tijdens de zg. overgangperiode is in de memorie van antwoord gesteld dat het niet nodig wordt geacht gedurende deze (korte) periode ter zake verdere regelingen te treffen. Uiteraard kan het zinvol zijn dat gedurende deze overgangperiode het overleg wordt gevoerd als ware er sprake van medezeggenschapsorganen als bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden. Het voorgaande betekent niet dat aan bedoelde medezeggenschapsorganen formeel de bevoegdheden toekomen als bedoeld in laatstgenoemde wet.

De leden van de fractie van het CDA stelden ook nog een aanvullende vraag over de positie van de Bijzondere Commissie bij de PTT (BC) met betrekking tot de benoeming van de leden van de raad van bestuur en de aanwijzingen van de leden van de raad van commissarissen.

In hun vraagstelling refereerden deze leden aan de passage in de memorie van antwoord over de rol van de BC (voor de verzelfstandiging van PTT) met betrekking tot de door de eerste ondergetekende te benoemen leden van de raad van bestuur. Dienaangaande is in de memorie van antwoord gesteld dat de BC in de gelegenheid is gesteld advies uit te brengen over onder meer de te volgen procedure voor de invulling van de vacatures in de raad van bestuur.

Wat de voorgenomen benoemingen van de (eerste) leden van de raad van commissarissen betreft, is in de memorie van antwoord gesteld dat de bereidheid bestaat de vertegenwoordiging van het personeel ter zake te horen. Het ontmoet naar het oordeel van de eerste ondergetekende geen bezwaar de BC ook in dit verband een advies over de te volgen procedure te laten uitbrengen.

Artikel 8

De leden van de fractie van D66 bepleitten een ruimere toegankelijkheid voor derden tot de Bibliotheek-, Informatie- en Documentatiedienst der PTT (hierna te noemen: de PTT-bibliotheek) dan via het interbibliotheecair leenverkeer. Deze leden spraken in dit verband hun voorkeur uit om de PTT-bibliotheek het karakter te geven van een openbare bibliotheek.

Allereerst wordt opgemerkt dat een bedrijfsbibliotheek zijn bestaansreden en -recht uiteraard ontleent aan de behoefte van het bedrijf aan zo'n voorziening.

In antwoord op bovenaangehaalde vragen wordt verder nog het volgende opgemerkt. De toegankelijkheid tot de PTT-bibliotheek voor niet-bedrijfsgenoten wordt thans gekenmerkt door enerzijds het door de PTT deelnemen aan het interbibliotheecaire leenverkeer en anderzijds het feit dat belangstellenden – na afspraak – een bezoek kunnen brengen aan deze bibliotheek. Aldus kan gesproken worden van een voldoende ruime toegankelijkheid van de bedrijfsbibliotheek van PTT. In de praktijk is niet gebleken dat het bovenomschreven beleid knelpunten oplevert. Dit beleid zal ook na de voorgenomen verzelfstandiging van de PTT worden voort-

gezet. De eerste ondergetekende ziet dan ook geen enkele aanleiding er naar te streven de PTT-bibliotheek om te zetten in een openbare bibliotheek.

Overigens dient bedacht te worden dat een bedrijfsbibliotheek zich wellicht niet goed zal lenen voor omzetting tot een openbare bibliotheek. In dit verband zij gewezen op het ter zake bestaande wettelijk kader, gevormd door de Wet op het openbaar bibliotheekwerk (Stb. 1975, 118). Zo dient bijvoorbeeld de collectie van een openbare bibliotheek actueel en representatief te zijn voor het culturele veld. Bovenal is het maar de vraag of een bedrijfsbibliotheek als die van de PTT in aanmerking kan komen voor opname in het landelijk plan voor de openbare bibliotheekvoorziening, als bedoeld in hoofdstuk II van laatstgenoemde wet, hetgeen als voorwaarde geldt om in aanmerking te komen voor bekostiging uit de openbare middelen.

Artikel 16

De leden van de fractie van het CDA vroegen nog eens te willen bezien of het begrip «postinrichtingen» in artikel 12 van de Postbankwet dusdanig gedefinieerd kon worden, dat terminologische misverstanden uitgesloten zijn. Zij spraken in dat verband over het opnemen van een aan de ontwerp-Postwet aangepaste definitie van dat begrip.

In aansluiting op het gestelde op pagina 29 van de memorie van antwoord op het onderhavige wetsvoorstel, wordt het volgende opgemerkt. Het begrip «postinrichtingen» komt noch in de huidige Postwet 1954, noch in het ontwerp voor een nieuwe Postwet voor. Evenmin wordt het begrip «dienstverleningspunt», over welk begrip de leden van de CDA-fractie spraken in het voorlopig verslag, in de ontwerp-Postwet gebruikt. De omstandigheid dat het begrip «dienstverleningspunt» wel wordt gebruikt in het voorontwerp van de algemene richtlijnen voor de uitvoering van de concessie als bedoeld in artikel 2 van de ontwerp-Postwet, is in dit verband niet van betekenis. Dit begrip wordt in de algemene richtlijnen slechts gehanteerd als verzamelbegrip voor plaatsen waar van de dienstverlening ter zake van vervoer van postzendingen gebruik kan worden gemaakt.

Ook uit de memorie van toelichting op de Postbankwet (Kamerstukken II, 1983/1984, 18 346, nr. 3) blijkt uit de artikelsgewijze toelichting op (destijds) artikel 11 dat met postinrichtingen worden bedoeld, PTT-vestigingen waar loketten aanwezig zijn om kassiersdiensten te verrichten.

Alles overziende is er tegen de achtergrond van het voorgaande geen reden te vrezen dat het begrip «postinrichtingen», zoals vanaf de inwerkingtreding voorkomend in de Postbankwet, thans aanleiding zou geven tot misverstanden. Er bestaat dan ook naar het oordeel van beide ondergetekenden geen aanleiding, mede gezien de op basis van artikel 12 van de Postbankwet gesloten overeenkomst waarin ook het begrip «postinrichtingen» wordt gehanteerd, de Postbankwet aan te vullen.

Artikel 17

De leden van de CDA-fractie waren niet tevreden over de beantwoording van hun opmerkingen over de positie van de Dienst Omroepbijdragen. Zij plaatsten in dit verband nog enkele kanttekeningen en vroegen de regering hierop nader in te gaan.

De leden van de fractie van D66 handhaafden hun principiële bezwaren tegen het onderbrengen van deze dienst bij PTT Nederland NV. Hun bezwaren tegen de in de memorie van antwoord aangevoerde argumenten kwamen nagenoeg overeen met die van de leden van de CDA-fractie.

Naar aanleiding van het voorgaande wordt het volgende opgemerkt. In de memorie van antwoord is aangegeven om welke redenen destijds is

besloten de Dienst Omroepbijdragen als onderdeel van de PTT te handhaven. Hierover is de afgelopen jaren herhaaldelijk tussen het kabinet en het parlement overleg gevoerd. Dit overleg heeft in het verleden niet geleid tot de conclusie dat de positionering van deze dienst bij de PTT zou moeten worden heroverwogen. Ook de in het kader van het voorlopig verslag door de leden van de fractie van het CDA gestelde vragen hadden niet deze strekking.

Deze leden stelden onder meer nog de vraag waarom er niet voor is gekozen om de Dienst Omroepbijdragen – al dan niet in verzelfstandigde vorm – bij het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) onder te brengen. Zulks is op zichzelf uiteraard denkbaar. In een dergelijk geval is het wellicht mogelijk – zoals deze leden suggereerden – om de geautomatiseerde massa-administratie van deze dienst bij het computercentrum van de PTT op contractsbasis te handhaven. Aan de leden van de fractie van het CDA kan voorts worden toegegeven dat ook in de door hen genoemde organisatie-opzet, de contactfunctie tussen de dienst en het publiek door middel van het lokettenbedrijf van de PTT gehandhaafd kan blijven.

Naar de mening van het kabinet brengt een andere organisatie van de dienst echter weer andersoortige stroomlijnings- en coördinatiebehoefte als waarop deze leden doelden met zich mee. In dit verband mag niet uit het oog worden verloren dat alsdan sprake zal zijn van coördinatie binnen het primaire werkproces van de dienst, terwijl de coördinatie waarop deze leden kennelijk doelden veeleer betrekking heeft op aangelegenheden buiten dit werkproces.

Handhaving van de Dienst Omroepbijdragen bij de PTT biedt naar het oordeel van het kabinet goede waarborgen dat het incasso-proces voortgang kan blijven vinden. Er bestaat op dit moment en in dit kader dan ook geen aanleiding om een andere positionering van de Dienst Omroepbijdragen voor te stellen.

In antwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de CDA-fractie wordt verder opgemerkt dat het onderhavige wetsvoorstel geen verandering brengt in de verrekeningsprocedure, zoals neergelegd in artikel 122 van de Mediawet (Stb. 1987, 249).

Handhaving van de Dienst Omroepbijdragen bij de PTT heeft inderdaad strikt genomen tot gevolg dat na de verzelfstandiging van de PTT de desbetreffende incassofunctie is ingebed in een privaatrechtelijke organisatie.

Zoals uit het voorgaande kan worden afgeleid liggen aan deze keuze niet zo zeer principiële doch veeleer praktische argumenten ten grondslag.

In dit verband zij overigens nog opgemerkt dat de leden van de CDA-fractie, zo blijkt althans uit hun vraagstelling in het voorlopig verslag, ook zelf zinspeelden op een verzelfstandigde incasso-organisatie.

In reactie op de desbetreffende slotvraag van de leden van de fractie van D66 wordt tenslotte nog opgemerkt dat het onderbrengen van de Dienst Omroepbijdragen bij het ministerie van WVC op zich als alternatief denkbaar is. Uit het voorgaande moge echter eveneens blijken dat het kabinet thans geen voornemens heeft daartoe over te gaan.

Artikel 21

De leden van de VVD-fractie vroegen een bevestiging van hun conclusie dat de Raad van Advies ook in de wat verdere toekomst in die zin zelfstandig zal blijven, dat hij zich uitsluitend zal bezighouden met advisering inzake de post en telecommunicatie en niet zal oplossen in een groter college dat ook andere beleidsterreinen van het departement bestrijkt. Zij voegden daaraan toe dat dit uiteraard onverlet laat, dat de Raad van Advies samen met andere adviescolleges onder één koepel kan opereren.

De leden van de CDA-fractie wezen er op dat eerdere opmerkingen ertoe strekten dat zij onderzoek naar de definitieve plaats van de Raad van Advies in de adviesstructuur van het ministerie van Verkeer en Waterstaat niet noodzakelijk achtten. Zij wezen inpassing in die adviesstructuur af en hadden gewezen op de grotere samenhang met adviesraden op het terrein van de media en technologie. Zij vroegen naar aanleiding van deze opmerkingen alsnog verduidelijking over de inpassing in de adviesstructuur van Verkeer en Waterstaat.

Gezien het feit dat de problematiek van het beleidsgebied post en telecommunicatie veelomvattend, dynamisch en van grote betekenis is voor de nationale en internationale economische ontwikkeling, heeft de eerste ondergetekende het voornemen de Voorlopige raad als een apart adviesorgaan van de Minister van Verkeer en Waterstaat op te richten, welk orgaan zich uitsluitend zal bezighouden met de advisering inzake post en telecommunicatie.

Het ligt thans niet in het voornemen deze raad te laten opgaan in een breder college dat ook andere beleidsterreinen van Verkeer en Waterstaat bestrijkt. Wel zal worden gezien op welke wijze en in welke vorm de samenhang met de advisering over de andere beleidsterreinen van Verkeer en Waterstaat gestalte kan krijgen. De uiteindelijke positiebepaling van en eventuele wijzigingen in de status van deze raad zullen eerst aan de orde komen bij een definitieve wettelijke regeling.

Artikel 22

De leden van de fractie van de VVD stelden nog een tweetal nadere vragen naar aanleiding van het gestelde in de memorie van antwoord betreffende artikel 22 van het wetsvoorstel.

Uiteraard is het denkbaar dat de Postwet en de Wet op de telecommunicatievoorzieningen niet voor 1 januari 1989 in werking kunnen treden. Alsdan zou evenmin de Machtigingswet PTT Nederland NV, vanwege de samenhang met eerstgenoemde wetten, althans niet in het geheel, in werking kunnen treden.

Voor wat betreft deze samenhang zij verwezen naar pagina 15 van de memorie van toelichting op het onderhavige wetsvoorstel.

Op grond van het voorgestelde artikel 22 is het alsdan mogelijk de Machtigingswet PTT Nederland NV partieel in werking te laten treden, bijvoorbeeld in die zin dat in elk geval PTT Nederland NV en de met haar verbonden dochtermaatschappijen op 1 januari 1989 kunnen worden opgericht.

Het behoeft uiteraard geen betoog dat er naar wordt gestreefd alle bovengenoemde wetten op hetzelfde moment in werking te laten treden.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
N. Smit-Kroes

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding